

Шубіна С.В.

*доцент кафедри обліку та оподаткування ХННІ
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

Ларченко О.М.

*магістр кафедри обліку та оподаткування ХННІ ДВНЗ
«Університет банківської справи»*

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДЕФІНІЦІЇ «ОСНОВНІ ЗАСОБИ» В СИСТЕМІ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Облік основних засобів є важливим питанням та вагомою функцією в системі управління підприємством, тому потребує значної уваги. Саме процес відтворення та використання основних засобів грає вирішальну роль у питаннях розширення обсягів виробництва продукції, підвищення якості, конкурентоспроможності продукції, зниження витрат виробництва, що сприятиме отриманню максимальної вигоди від використання основних засобів.

Облік основних засобів в Україні регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» та Податковим Кодексом України, Наказом Міністерства фінансів №561 від 30 вересня 2003 року Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів. На міжнародному рівні облік основних засобів регулюється згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби».

Результати дослідження показали, що на сьогодні залишається багато невирішених питань як з теорії, так і методики управління основними засобами. Так, теоретичним питанням з обліку основних засобів в економічній літературі були присвячені праці Бабаєва Ю.А., Безруких П.С., Борисова А.Б., Бутинця Ф.Ф., Дем'яненко М.Я, Кужельного Н.В., Сопко В.В., Фамінського І.П., Щербина А.В. та ін.(таблиця 1).

Проаналізувавши наведені вище твердження, вважаємо за доцільне представити удосконалений термін «основні засоби» — це сукупність матеріально-речових цінностей, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг та діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері, строк корисного використання яких становить понад 12 місяців або споживаються в операційному циклі, що перевищує 12 місяців.

Таблиця 1

Аналіз трактування терміну «основні засоби»

Автор підходу	Визначення	Власний коментар
Бабаєв Ю.А. [1, с.32]	Основні засоби - сукупність матеріально-речових цінностей, що використовуються як засоби праці при виробництві продукції, виконанні робіт чи наданні послуг або для управління організацією протягом періоду, що перевищує 12 місяців, або звичайного операційного циклу, якщо він перевищує 12 місяців.	Поняття є змістовним та зрозумілим. У понятті вказані всі сфери використання основних засобів та терміни їх використання, що робить його універсальним та широко застосовуваним.
Безруких П.С. [2, с.167]	До основних засобів відносяться предмети і об'єкти матеріально-речового змісту, строк корисного використання яких становить понад 12 місяців або споживаються в операційному циклу, що перевищує 12 місяців.	Поняття подібне до трактування Бабаєвим Ю.А., але більш скорочене та спрощене.
Бутинець Ф.Ф. [3, с.125]	Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він перевищує один рік).	Автор у визначенні основних засобів конкретизує саме спосіб використання основних засобів, а саме: з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій.
Дем'яненко М.Я. [4]	Основні засоби – це термін бухгалтерського обліку, синонім економічного поняття «необоротні матеріальні активи» (засоби виробництва, матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі діяльності або для здійснення адміністративних і соціальних функцій, що використовуються протягом тривалого періоду і поступово переносять свою вартість на продукцію у міру зношення); матеріальні цінності, що споживається у виробничому процесі, тобто фізичний капітал.	Даний автор дає розширене трактування поняття «основні засоби», акцент робиться на визначення терміну на основі стандартів бухгалтерського обліку та як синонім терміну «матеріальні активи».
Кужельний Н.В. [5., с.33]	Основні засоби підприємства — це сукупність матеріально-речових цінностей, які діють у натуральній формі протягом тривалого часу як у сфері матеріального виробництва, так і в невиробничій сфері. До них належать такі засоби праці, строк служби яких перевищує один рік: машини, устаткування, транспортні засоби, обчислювальна техніка, будівлі, споруди і т. д. Решту засобів праці, виділено в окрему групу, яка називається «Малоцінні та швидкозношувані предмети».	Дефініція автора повністю передає суть поняття «основні засоби», чітко вказані вимоги, яким повинні відповідати основні засоби, так як решта, яка не відповідає вимогам відносять до «Малоцінних та швидкозношуваних предметів».

На відміну від існуючих поглядів щодо сутності та значення основних засобів в системі обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством, запропоноване визначення враховує всі головні аспекти функціонування основних засобів, форми та строки їх корисного використання, терміни дії, що дає можливість повнішого розуміння природи основних засобів та проведення ґрунтовного аналізу ефективності їх використання [6].

Таблиця 2

Підходи щодо розуміння терміну «основні засоби»

Ознака	Підходи				Удосконалений термін
	Бабаєв Ю.А Безруких П.С.	Бутинець Ф.Ф.	Дем'яненко М.Я.	Кужельний Н.В.	
матеріально-речові цінності	+	-	-	+	+
діють у натуральній формі	-	-	-	+	+
утримують з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг	-	-	+	-	+
діють протягом тривалого часу (сфера матеріального виробництва і невиробнича сфера)	-	-	+/-	+	+
строк корисного використання становить понад 12 місяців	+	+	-	+/-	+

Таким чином, вдосконалення теоретичних підходів щодо сутності формування й використання основних засобів на промисловому підприємстві виступає сьогодні важливим питанням в системі управління підприємством.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєв Ю.А., Комиссарова І.П. Бухгалтерский учет: Учебник для студентов вузов / Ю.А. Бабаєв, И.П. Комиссарова, В.А. Бородин; Под ред. проф. Ю.А. Бабаєва, проф. И.П. Комиссаровой.— [2-е изд., перераб. и доп.] — М.: «Ю НИТИ-ДАНА», 2005. - 527 с

2. Бакаєв А.С, Безруких П.С. Бухгалтерський облік/підручник/А.С. Бакаєв, П.С. Безруких, Н.Д. Врублевский та інш.; Під реакцією П.С. Безруких.- 4-е видання перепрацьовано і доповнено. – М.: Бухгалтерський облік, 2002. – 719 с.(Бібліотека журналу «Бухгалтерський облік»)
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 224 с.
4. Дем'яненко М. Я., Лузан Ю. Я Фінансовий словник-довідник / [Дем'яненко М. Я., Лузан Ю. Я., Саблук П. Т. та ін.] ; за ред. М. Я. Дем'яненко. – К. : ІАЕ УААН, 2003. – 555 с.
5. Кужельний М. В., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. — К.: КНЕУ, 2001. —334с.
6. Літвінцева Н. С., Шубіна С. В. Необхідність проведення комплексного аналізу основних засобів підприємства. Стратегические вопросы мировой науки – 2017: матер. междунар. науч.-практ. конф. Польша, 2017. URL: http://www.rusnauka.com/5_SWMN_2017/Economics/7_222340.doc.htm